

Вплив паронімії на тексти офіційно-ділового стилю

Катерина Рогів¹, Оксана Тимовчак-Максимець²

1,2. Кафедра соціальних комунікацій та інформаційної діяльності, Національний університет “Львівська політехніка”, УКРАЇНА, м. Львів, вул. С. Бандери, 12,
1. E-mail: katekirilchuk@gmail.com, 2. E-mail: linoks@gmail.com

In the paper the notion of linguistic phenomenon of paronymy is researched and its influence on the process of compiling documents is analyzed.

Ключові слова – документ, офіційно діловий стиль, пароніми, паронімічна пара, текст.

Вступ

Лексичний склад сучасної ділової української мови достатньо варіативний та різноманітний. Він забезпечує створення та укладання змісту текстів офіційно-ділового стилю, до яких передусім зараховують усі види ділових документів, найпоширенішими з яких є заяви, договори, автобіографії, доручення, розписки тощо.

Виклад основного матеріалу

Текст належить до основних реквізитів документа. Він має бути стислим, конкретним, юридично бездоганим і точним. Досить часто при складанні текстів службових документів проявляється явище паронімії.

Пароніми – слова, досить близькі за звуковим складом і звучанням, але різні за значенням. Наприклад: громадський і громадянський, досвідчений і освічений. Часто вони мають один корінь, а різняться лише суфіксом, префіксом чи закінченням. Паронімія з давніх часів використовується письменниками і публіцистами. Нові пароніми виникають в українській мові, зокрема й в офіційно-діловому стилі, постійно. Цьому сприяє активноподіючий у мові закон аналогії, а також авторське використання подібних за звучанням слів. Основна проблема використання цього лексичного засобу полягає в тому, що існує висока ймовірність його неправильного розуміння та подальшого використання у створенні документації. Пароніми мають подібність у морфологічній будові, але розрізняються за значеннями, що за відсутності певних знань, навіть у достатньо кваліфікованих фахівців, створює проблеми у роботі. Це можна проілюструвати на прикладі елементів паронімічної пари «компанія-кампанія»: «Підприємець звернувся до юридичної кампанії».

Іншими прикладами паронімів, що часто використовуються некоректно є:

- інструктивний (який інструктує або містить у собі керівні вказівки) – інструкційний (який належить до інструкції, міститься в інструкції). Наприклад: “При методичному кабінеті є бібліотека, яка складається з інструктивно-методичних листів та літератури з досвіду роботи шкіл”.
- особистий (який належить певній особі; призначений для індивідуального користування) – особовий (який стосується окремої людини, індивіда). Наприклад: “Відповідальність за зберігання особових справ несе начальник відділу кадрів або референт з персоналу”.
- рекомендаційний (який містить у собі рекомендацію, пораду, вказівку) – рекомендований (який пропонується комусь з певною метою). Наприклад: “Ви можете надати рекомендаційний лист від особи, яка була у вас керівником під час роботи волонтером або громадської діяльності”.

Складаючи документи (автобіографію, резюме, кадрову анкету), потрібно зосередити увагу на відмінностях у значенні таких пар паронімів:

- досвідчений (який має велике знання в якій-небудь галузі, великий життєвий досвід) – освічений (який має освіту, який здобув глибокі знання). Наприклад: “Досвідчений викладач української мови та літератури проводить індивідуальні заняття для учнів різних вікових категорій”.
- професійний (який стосується роду занять, трудової діяльності людини) – професіональний (який стосується професіонала). Наприклад: “Умисне перешкоджання законній професійній діяльності журналістів – карається штрафом до п’ятдесяти неоподаткованих мінімумів доходів громадян”.

Висновок

Сьогодні явище паронімії стає щоразу поширенішим. Воно породжує неоднозначне тлумачення певних мовних конструкцій. Оскільки однією з найважливіших характеристик тексту службового документу є точність та однозначність, тому пароніми необхідно чітко розмежовувати у значенні та вживанні в тому чи іншому контексті.

Література

3. Гринчишин Д.Г., Сербська О.А. Словник паронімів української мови. - К., 1986.
4. Ботвина Н.В. Офіційно-діловий та науковий стилі української мови. - К., 1999. – 264 с.
5. Культура української мови / За ред. В.М. Русанівського. – К.: Либідь, 1990. – 304 с.